

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента

Васенка Василя Васильовича

на дисертаційну роботу Ребрини Марини Василівни

**«МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ В
УМОВАХ ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО КЛАСТЕРУ», подану на здобуття
ступеня доктора філософії за спеціальністю**

014 Середня освіта (трудове навчання та технології)

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок із науковими програмами. Актуальність теми дисертації М. В. Ребрини зумовлена глибокими трансформаційними процесами в українській освіті, що викликані глобалізацією, цифровізацією та викликами воєнного стану. Особливого значення набуває модернізація змісту та методів підготовки вчителів технологій, які мають забезпечити розвиток людського капіталу для післявоєнної відбудови країни та впровадження STEM-орієнтованих рішень. Авторка слушно зазначає, що традиційні підходи до підготовки вчителів потребують оновлення через інтеграцію науки, освіти та виробництва в межах кластерної взаємодії. Робота виконана відповідно до наукових напрямів кафедри технологічної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова та теми «Багаторівнева система підготовки педагогів профільного і професійного навчання в умовах освітньо-науково-виробничого кластера» (держреєстрація 0122U000047).

2. Наукова новизна та ступінь обґрунтованості наукових положень. Наукова новизна результатів дослідження є безперечною та полягає в тому, що *уперше* на теоретико-методологічному рівні обґрунтовано систему кластерної взаємодії (концептуальні засади, підходи, принципи) у процесі підготовки вчителів технологій. Здобувачкою розроблено та експериментально перевірено інноваційну методику підготовки майбутніх учителів технологій у кластерному середовищі, що інтегрує ресурси ЗВО, ЗЗСО, виробничих підприємств.

Достовірність результатів забезпечена комплексним використанням теоретичних (дефінітивний та порівняльний аналіз) та емпіричних методів, а також коректним застосуванням методів математичної статистики (t-критерій Стьюдента), що підтвердило статистичну значущість позитивних змін в експериментальній групі.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації.

Теоретичне значення дослідження полягає у визначенні критеріїв (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісно-практичний, рефлексивно-оцінювальний) та рівнів сформованості готовності майбутніх учителів технологій до професійної діяльності. *Практична значущість* підтверджується розробленням та впровадженням комплексу методичного забезпечення, що включає методичні рекомендації «Організація освітнього процесу у кластерному середовищі», «Програма практичної підготовки та наукових досліджень майбутніх учителів технологій в умовах освітньо-наукового кластеру», «Кластерна взаємодія та партнерство у підготовці майбутніх учителів технологій». Результати впроваджено в освітній процес провідних університетів України: Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Хмельницького національного університету, Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

4. Структура та зміст дисертації.

Дисертаційне дослідження М. В. Ребрини має логічну, цілісну та науково обґрунтовану структуру, що відповідає встановленим вимогам до кваліфікаційних праць такого типу. Робота складається зі вступу, трьох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел (278 найменувань) та 12 додатків. Повний обсяг дисертації становить 288 сторінок.

У вступі ґрунтовно розкрито актуальність проблеми, визначено об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, сформульовано наукову новизну та практичне значення результатів.

У першому розділі «Теоретичні основи підготовки майбутніх учителів технологій в умовах освітньо-наукового кластеру» авторкою проведено системний аналіз психолого-педагогічних засад фахової підготовки в умовах сучасних викликів, зокрема воєнного стану, що вимагає нових підходів до психологічної стабілізації та соціальної підтримки здобувачів. Здобувачкою здійснено ґрунтовний дефінітивний аналіз базових понять, зокрема «інноваційна методика підготовки в умовах кластеру», «освітньо-науковий кластер», що дало змогу уточнити науково-понятійний апарат дослідження. Особливої уваги заслуговує вивчення й узагальнення прогресивного зарубіжного досвіду (США, Фінляндія, Японія), де акцентовано на розвитку критичного мислення, автономії вчителя та інтеграції STEAM-технологій, що стало підґрунтям для розроблення авторської методики.

Другий розділ «Методика підготовки майбутніх учителів технологій у кластерному середовищі» присвячено обґрунтуванню системи кластерної взаємодії, що базується на принципах синергії, мережевої взаємодії та відкритості. У розділі вперше розроблено цілісну організаційно-педагогічну модель підготовки майбутніх учителів технологій у кластерному середовищі, яка охоплює цільовий, теоретико-методологічний, змістово-процесуальний і результативний блоки. Важливим науковим результатом є визначення траєкторії кластерної взаємодії та партнерства, що забезпечує поетапне формування компетентностей здобувача. М. Ребриною запропоновано комплекс методичного забезпечення, структурований за модульним принципом: організаційний, змістовий, педагогічний та технологічний модулі, що інтегрують освітні, наукові та виробничі ресурси.

У третьому розділі «Експериментальна перевірка ефективності методики підготовки майбутніх учителів технологій в умовах освітньо-наукового кластеру» описано методику та результати педагогічного експерименту, який проводився протягом 2022–2025 рр. Визначено критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісно-практичний, рефлексивно-оцінювальний) та рівні сформованості готовності майбутніх учителів до професійної діяльності. На основі порівняльного аналізу контрольної та

експериментальної груп, а також за допомогою методів математичної статистики (t-критерій Стьюдента), математично доведено ефективність впровадженої методики. Результати зафіксували суттєві позитивні досягнення в експериментальній групі за всіма визначеними критеріями, що підтверджує практичну дієвість розробленої інноваційної методики.

Дисертація характеризується внутрішньою єдністю, завершеністю та вмотивованістю висновків.

5. Повнота викладу результатів у публікаціях. Результати дисертаційної роботи достатньо повно відображені у **25 науково-методичних працях**, серед яких: 1 розділ у колективній монографії, 6 статей у фахових виданнях України, 3 статті у міжнародних наукометричних базах (зокрема Web of Science) і 3 авторські методичні рекомендації.

6. Дискусійні положення та зауваження. Позитивно оцінюючи роботу, вважаємо за доцільне висловити деякі побажання:

1. У третьому розділі дисертації результати педагогічного експерименту представлені дуже детально, проте виключно у формі таблиць (наприклад, табл. 3.12 – 3.15), що ускладнює швидке сприйняття динаміки змін. Робота значно б виграла, якби основні числові показники були представлені наочно за допомогою діаграм чи гістограм, які б ілюстрували порівняльний аналіз рівнів готовності майбутніх учителів у контрольній та експериментальній групах

2. У першому розділі здобувачкою проведено ґрунтовний дефінітивний аналіз ключових категорій дослідження. Водночас, дисертація набула б більшої теоретичної довершеності, якби взаємозв'язок між базовими поняттями («освітньо-науковий кластер», «мережева взаємодія», «педагогіка партнерства») був представлений візуально у формі ієрархічної схеми чи концептуальної моделі.

3. Авторка слушно акцентує увагу на важливості цифровізації в межах кластерної взаємодії. Проте було б доцільно ширше висвітлити специфіку використання конкретних хмарних інженерних сервісів та спеціалізованих цифрових платформ (на кшталт тих, що згадуються в додатку Д) саме у процесі дистанційної комунікації між ЗВО та виробничими партнерами кластеру.

Наведені зауваження мають уточнювальний характер і не знижують загальну високу оцінку дослідження.

Висновок. Дисертаційна робота Ребрини Марини Василівни «Методика підготовки майбутніх учителів технологій в умовах освітньо-наукового кластеру» є завершеним, самостійним та оригінальним дослідженням, яке вирішує важливе наукове завдання. За своїм змістом, новизною та практичним значенням робота відповідає встановленим вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії. Автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (трудове навчання та технології).

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ:

кандидат педагогічних наук, доцент,

завідувач кафедри теорії і методики

технологічної освіти та комп'ютерної графіки

факультету технологічної та математичної освіти

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Василь ВАСЕНКО

ПІДПИС В. Васиша
Засвідчую:
Нач. ВК Левко І.В. Нікошико